

פניני מקראיצי הישר

פניני חכמה ועוסק מתורת רבותינו הקדושים:
האור החיים, הבעל שם טוב, הורע שמשון, הפלא יועץ, הליקוטי מוהרן, והאבי עזר,
שהבטיחו שיהיו 'מליצי יושר' בשמים בעד מי שילמד בדברי תורתם!

"בפירושי שום תשים ביונתין, במראה מקום תן עינים, ויאירו דברי באור החיים, ואז תושע מאלהי השמים, ברוב עושר ושנות חיים, ברכות יחולו על ראשך, כאשר תאווה גם נפשך" (מתוך שיר שכתב רביה"ק בסוף ספרו אור החיים, ונשמט בדפוסים האחרונים. הובא בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר מרגליות עמ' 39).

"וראה כתוב [בספר שם הגדולים], דבצרות פולין נגלה [מהר"ם אלשיך] לחכם אחד בהקיץ להצילו מתוך ההפכה על שהיה לומד תדיר דרשותיו, יעוין שם, ומעין כיוצא בזה נגלה אלי בחלום על ספר אור החיים להרב הקדוש מורינו הרב חיים בן עטר זיע"א" (לשון מהר"ה פלאגי ז"ל בכף החיים סימן לא [בנד"מ לב] סעיף נה).

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר: "שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כן בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה - לטהר את הנשמה" (דברי דוד השלם הנד"מ אות כד).

האור החיים

רבינו חיים

בר משה

בן עטר

זצוק"ל

נלבע טו תמו תקו

סוד יציאת הנשמות הקדושות ממקום שבים בקליפות

"ויכר יהודה ויאמר צדקה במוני" וגו' (בראשית לח, כו).

כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (בראשית לח, כו), וזה לשונו: ואם תאמר סוף כל סוף בשעת מעשה שבחזקת גויה בא עליה למה עבר על גזירת בית דין. לזה כבר תירצו רבותינו ז"ל (ב"ר פר' פה) כי מה' מצעדי גבר, ותיקן עלילות להוציא לאור תעלומות. וצא ולמד מה שפירשנו בפרשת ויחי בפסוק (מט, ט) גור אריה וגו'. עכ"ל.

ובפרשת ויחי (בראשית מט, ט) כתב בה"ל: אכן יתבארו הכתובים על פי הקדמה אחת זכה וברה אשר האירה עינינו בדברים נחמדים מאור תורתנו, והוא כי אדם הראשון הוא אילן שבו היו תלויים כל הנשמות של הקדושה שיצאו לעולם מיום היות עולם ואשר עתידין לצאת, וכשחטא אדם - שלט חלק הרע וישב ממנו שבי לאין מספר, ודרשו מעל ספר אנשי אמת מה עצמו השבויים מהקדושה בקליפה, והן עם ה' משתדלים מיום היותם לברר ולהוציא בולעו מפיו והולכים ומבררים ומוציאים מידו באמצעות מקור הקדושה אשר נטע ה' בתוכנו היא התורה והמצוות.

גם לפעמים באמצעות דביקות הנפש הקדושה בנפש הטומאה לאונסה, תוציא נפש חיה למינה, והוא סוד (בראשית לד, ג) 'ותדבק נפשו בדינה בת יעקב', ששאבה נפש דינה הקדושה לנפש קדושה מינה שהיתה נתונה תוך שכם וכו'.

ובכלל דבר זה גם כן באמצעות דבר מגונה ביותר, יבחר השבאי שהוא אדם בליעל, להוציא נפש הקדושה ששבויה בידו במקום קליפה, שהיא בחינת העוון שיהיה יותר מגונה, וזה לך האות רות המואביה יצתה מזנות אב ובתו, ונעמה העמונית, ותבחין לדעת כי רות שיצתה ממנה שלשלת מלכות בית דוד - היתה ממואב שהיא בעלת עבירה בחציפות יותר וכו'.

ועל פי הקדמה זו תשכיל עצת ה' אשר יעץ על יהודה, ושלח מלאך והכריחו לבא אל הקדשה (ב"ר פר' פד), כי באמצעות היות הדבר בלתי הגון על פי התורה לשכב את כלתו, ובאמצעות היות יהודה אנוס על פי הדיבור, נעלם דבר איסור ממנו ולא ידע כי כלתו היא, ובזה הוציא ממקור הטומאה ענף מופלא שבקדושה פרץ וזרח - שהיו שבויים בבחינת הרע והיה אדם בליעל רובץ עליהם לצד גודל מעלתם, וצא ולמד כמה צדיקים יצאו מהם ושלשלת המלוכה של בית דוד. וזולת יהודה שהוא בחינת המלוכה - לא היה אדם יכול להוציאם מידו. גם זולת דמיון מעשה הרע כי יבא אל כלתו - אין מציאות להוציאם, ובאמצעות דמיון הרע - הרי זה נכנס למדור הרע והוציא שלל רב.

והן הנה הדברים שאמר הכתוב: 'גור אריה יהודה', פירוש, מתחילה קודם מעשה תמר הוא גור, וזה הוא שרמז בתחילת דבריו באומרו 'אתה יודוך אחיך', מלבד מה שפירשתי במקומו, כפי זה יתבאר עוד על זה הדרך, 'אתה יודוך', פירוש, לא היה לך אלא גדולת עצמך - שיהיו אחיך כפופים לך אבל לא היתה מדה זו נוהגת לדורות, וצא ולמד מה גדולה היתה לבניו לבד פרץ וזרח שבאו ממעשה הרשת אשר פרש אלהים, ולבסוף 'אריה' - שנתגבר ונתעלה, ופירש מנין זכה לעלות מעלה זו, ואמר 'מטרף בני עלית', פירוש, מאותו טרף אדם שטרף בחינת הרע מאדם הראשון נשמות המופלאות, ובאמצעות מעשה תמר הרווחת אותם - מזה היתה עלייתך, וקניית בנים שמלכותם מלכות עולמים, שזולת זה לא היה בענפי נשמתך גדולה לדורות אלא לך לבדך.

ואומרו 'כרע רבץ' וגו', פירוש, כי אותו הטרף שממנו היתה עליתו - 'כרע רבץ' עליו אותו שנאמר בו (בראשית ד, ז) 'לפתח חטאת רובץ' - ולא היה לו מציאות להקימו מעליו ולהוציא ממנו האבן יקרה, ורמז באומרו 'אריה' ו'לביא' - כי בחינה שתקפה בנפש הלא היא בחינת ארי, ולזה צריך בחינת ארי שבקדושה - שהוא יהודה להקימו ולהוציאה מתחת ידו. ומעתה 'לא יסור שבט מיהודה' לעולם מלכותו מלכות כל עולמים, כי קנה יסוד המלוכה עד כי יבא שילה שאליו אנו מקוים יום יום צפינו לישועה. עכ"ל.

הבעל שם טוב
רבינו ישראל
ב"ר אליעזר ושרה
זצוקל
נלבעו סיון תקב

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועלויות כמוך, ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה" (איגרת 'עליית נשמה' מהבעש"ט, נדפסה בסוף ספר 'בן פורת יוסף' לתלמידו המובהק בעל התולדות יעקב יוסף).
"על כן כל מה שנתגלה ספר שעל פי דרך הבעל שם טוב, הוא קירוב לגאולה" (דברי שלום - להרה"ק מקאדינוב, בהקדמה ד"ב ע"א).
"ושמעתי כרוז יוצא מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, וידבר ממנו בתחילת שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, בתחילת שנה - תהיה לו שנה טובה, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף שכבר אהיה בעולם האמת יוושעו בני ישראל על ידי" (ישועות ישראל מעשה יב).

על ידי היחודים שעשה יוסף הצדיק היה מעלה כל מצוצי הקדושה לשורשם העליון

"אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אָזויו בְּצֶאן וְהוּא זָעַר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זְלָפָה וְנָשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת הַבָּתִּים רְעָה אֶל אֲבֵיהֶם" (בראשית לז, ב).

כתב בספר דגל מחנה אפרים (פרשת וישב ד"ה או יאמר אלה), וזה לשונו: "או יאמר 'אלה תולדות יעקב יוסף' - שהיה תמיד הולך ממדריגה למדריגה ומוסיף והולך בכל יום צדקות ומעשים טובים, 'יוסף בן שבע עשרה' - היינו ההוספה היתה לטוב גימטריא שבע עשרה, 'היה רועה את אחיו בצאן', 'רועה' - היינו מייחד ומחבר ומקשר מלשון אחוה וריעות, ולכן נקרא רועה צאן בלשון רועה - על שם שהוא מייחד ומחבר הצאן אל מקום אחד שלא יתפזרו אנה ואנה, והוא שאמר שהיה מייחד את אחיו - היינו כל ישראל וניצוצי השכינה כביכול הכל היה מעלה ומתקן אותם על ידי יחודים קדושים שעשה בצאן, **קבלתי בזה מאדוני אבי זקני [הבעל שם טוב]** נשמתו עדן זללה"ה כי צאן הוא יחוד, 'הוא נער את בני בלהה' - כנ"ל שהיה מנער ומפריד מעליו הקליפות וכוחות הטומאה, 'נשי אביו' - שהיו רוצים להשכיח ממנו אביו שבשמים, 'ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם' - היינו כל הדברים שהיו העולם עושים בלא דעת, 'ובלא דעת נפש לא טוב' (משלי יט, ב), והוא בחינת רע חלילה, וזה 'את דבתם רעה' - היה הוא מביא אותן הדברים 'אל אביהם', היינו שהיה מקשר אותם לשורשן, והבן, כי כן ראיתי ושמעתי מן אדוני אבי זקני זללה"ה, ומי יתן לבוא למדריגה זאת באמת." עכ"ל.

יוסף הצדיק ברח מהתפארת הגשמית והתדבק בתפארת העליון

"וַיְהִי כִּהְיוּם הַהֵן וַיָּבֵא הַבְּיָתָה לְעֵשׂוֹת מִלְאָכָתוֹ" וְגו' (בראשית לט, יא).

כתב בספר אור תורה (פרשת ויצא ד"ה ורחל באה), וזה לשונו: "ואמרו רבותינו ז"ל (סוטה לו:): שראה דיוקנו של אביו, פירוש, לפי שידוע שאשת פוטיפר היתה מתפארת לפניו עד מאוד וכו' כדאיתא במדרש (תנחומא וישב ה) כלים שלבשה בשחרית לא לבשה אותם בחצי היום ובחצי היום לא לבשה בין הערבים, בגדים שלבשה בצפרא לא לבשה ברמשא, כדי לפתותו, ויוסף הצדיק לא היה חפץ בהתפארות זו, אבל היה חפץ והתלהב מהתפארות זו לתפארת העליון, שהוא דיוקנו של אביו, תפארת ישראל, וזהו 'וינס ויצא החוצה', שנס מתפארת זו הגשמית להתלהב לנוס החוצה חוץ לעולם הזה, והתדבק בתפארת העליון." עכ"ל.

"אוהבי ורעי ותלמידי, כאשר אני מחלה פניהם, בעשר לשונות של תפלה, לברור המנה היפה אשר ייטב בעיניהם בחידושים הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעידון רוח ולזכות נשמותי, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד לעד, לאכול בעולם הזה ולשבוע בעולם הבא, ובעל הגמול ישלם בזכות זה שכר טוב לגומלי חסד של אמת, במותב תלתא בני חיי ומזוני טבי דבזכותא תלו" (מתוך הקדמת רביה"ק זצ"ל לספרו זרע שמשון).
"במסותא בעינא מינייכו, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד של אמת, וכי מרובה מדת תשלומי חן וחסד ושלמא רבא מן שמיא, ועיניכם תראינה בניים ובני בניים כשתילי זיתים שניב לשלחנכם חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם, עד יתקיים בכם 'המה יראו כבוד ה' הדר אלהינו', ונשא נס לגוים ואסף נדחי זרע ישראל, במהרה בימינו אמנ" (שם).

הזרע שמשון
רבינו שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל
נחמני זצוקל
נלבעו אלול תקלט

"כִּי אִם זְכַרְתִּי אֶתְּךָ כַּאֲשֶׁר יִטֵּב לְךָ וְעָשִׂיתָ זֶא עֲמָדֵי זֶסֶד וְהִזְכַּרְתִּי אֶל פְּרַעְזָה וְהוֹצֵאתִנִי מִן הַבַּיִת הַזֶּה" (בראשית מ, יד).

כתב רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת וישב אות טו), וזה לשונו: "מדרש רבה (ב"ר פט, ג) על פסוק (בראשית מא, א) 'וַיְהִי מִקֵּץ', 'אֲשֶׁרִי הִגְבַּר אֲשֶׁר שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ' (תהלים מ, ה) - זה יוסף, 'וְיָלַא פְּנֵה אֶל רְהָבִים וְשָׁטִי כְזָב', על ידי שאמר לשר המשקים 'זְכַרְתִּי וְהִזְכַּרְתִּי' - נתווספו לו שתי שנים. עכ"ל. קשה רישיה לסיפיה, דאם נענש על שבטח בשר המשקים, אם כן לא בטח בהקב"ה, ומהו זה שאמר 'אֲשֶׁר שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ' - זה יוסף. ועוד איתא במדרש רבה סוף פרשת וישב (ב"ר פח, ז) וזה לשונו: מי מחכה ליוסף שעברו עליו כל הצרות האלו שיהיה מלך. עכ"ל. וקשה מה בא ללמדנו.

אמנם אמרו ז"ל (קידושין מ). כל הבא דבר עבירה לידו וניצול ממנו - עושים לו נס. ע"כ. ואם כן, יוסף שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה, היה בטוח בה' שיעשה לו נס, אבל לא היה יודע איזה נס יהיה, ואף היה בטוח שזה הנס לא יהיה הוצאתו מבית הסוהר לבד, שזה אינו נקרא נס, מהטעם שפרש בעצמו 'כִּי גִבַּב גִּנְבֹתֵי מֵאָרֶץ הָעֵבְרָיִם וְגַם פֶּה לֹא עָשִׂיתִי מְאוּמָה וְכו'.

ומשום הכי אמר המדרש, 'אֲשֶׁרִי הִגְבַּר אֲשֶׁר שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ' - זה יוסף, שהיה בוטח בה' שיעשה לו איזה נס, אבל אף על פי שהיה לו ביטחון בה', טעה לתלות הוצאתו מבית הסוהר - אע"פ שאינו נס - בשר המשקים, שהיה לו לבטוח בה' אף על הוצאתו.

וזהו פשוט הכתוב לפי דעת המדרש, 'אֲשֶׁרִי הִגְבַּר אֲשֶׁר שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ' - זה יוסף, אמנם להיות מאושר וראוי לומר בו 'אֲשֶׁרִי', צריך שלא יעשה כמו יוסף ש'פָּנָה אֶל רְהָבִים וְכו', אלא בכל ענין צריך שיבטח בהקב"ה. וזהו 'מי מחכה ליוסף' וכו', אף על פי שיוסף היה מצפה לאיזה נס, משום דניצול מעבירה, סוף סוף לגדולה כזו לא היה מצפה. והיינו שהואיל שאנו רואים שעברו על יוסף כל כך צרות, שמע מינה שחטא בהבאת לשון הרע על אחיו, ושפיר עבדו אחיו שמכרוהו לעבד, ואף כי במעשיו הטובים ובנסיון שלו זכה להתגדל, לא היה לו להיות מלך, שהוא היפך הקנס של עבד, שאדרבה מזה משמע שלא חטא כלל. עכ"ל.

הליקוטי מוהר"ן
רבינו נחמן
בר שמוחה ופיגא
וצוקל
נלבע יח תשרי תקע"א

"שמעתי בשמו שאמר, שכל אחד מאנשיו בוודאי יזכה בסוף לבוא בזה העולם למה שצריך. ואמר, שאין הקב"ה עושה לי זאת חס ושלום בשום פעם ליקח ממני איזה איש מאנשי באמצע, כלומר רק כל אחד יאריך ימים ושנים עד אשר יזכה לבוא לענינו ולמדרגתו הקדושה, שהוא צריך לבוא בזה העולם, אשר בשביל זה נברא" (חיי מוהר"ן סימן שב).
"שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן סימן שיד).
"אמר בפירוש שהלימוד בחיבוריו הקדושים - הוא אתחלתא דגאולה" (חיי מוהר"ן סימן שמו). "ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו" (שם סימן שמוט). "ואמר שצריכין להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל - הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור גם העשירות וממון האדם מכל ההזקות" (שם סימן שנה).
מוהר"ן ז"ל אמר: "אמירת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם הליקוטי מוהר"ן, וספר המדות, וה'ספורי מעשיות, וה'שיחות' שלו - ה'אמירה' לבד - מסוגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן דיבורים ממוהר"ן אות כו).

על ידי מה שאדם נע ונד אפילו בתוך ביתו - יוכל להחיות מתים!

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. אלה תלדות יעקב יוסף וגו' (בראשית לז, א-ב).

וברש"י שם בשם המדרש: "ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. צדיקים מבקשים לישב בשלוה, אומר הקדוש ברוך הוא לא דיין לצדיקים מה שמתקון להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה." עכ"ל.

כתב רביה"ק זצ"ל בליקוטי מוהר"ן (קמא תורה צב), וזה לשונו: על ידי מה שאדם נע ונד בתוך ביתו - יכול להחיות מתים, כמו שכתוב באלישע כשהחיה את בן השונמית, כתיב בה (מלכים - ב ד): "וילך אחת הנה ואחת הנה". ומובא בתקונים (תקון י"ג דף כז): "אלמלא כנפי ראה דנשבי על לבא - הני לבא אוקיד כל גופא, והראה והלב הם בחינות יעקב ויוסף, כי יעקב הוא בחינת אמת, כמו שכתוב (מ"ה ז, כ): "תתן אמת ליעקב", ואמת הוא בחינת תורה, כמו שכתוב (מלאכי ב, ו): "תורת אמת", ובהתורה יש חמשה ספרים - כנגד חמשה כנפי ראה (תקון כ"ה), ויוסף הוא בחינת לב, כי יוסף נקרא "צפנת פענח" (בראשית מא, מה), וכתיב (תהלים קיט, יא): "בלבי צפנתי" וכו'. וכשפוער האש שבלב, הנה אוקיד כל גופא. ועל ידי שהחמשה כנפי ראה נעים ונדים, מנשבי על לבא, ומשככים החמימות שבלב. לכה נאמר ביעקב (בראשית רבה וישב פרשה פד): 'בקש יעקב, הינו הראה, לישב בשלוה, קפץ עליו רגזו של יוסף, הינו החמימות שבלב. נמצא שעל ידי מה שאדם, שהוא בחינת תורה, כמו שכתוב (במדבר יט, יד): "זאת התורה אדם", נע ונד אפילו בתוך ביתו, יכול לשכך את האש, שהוא בחינות דינים, ויכול להחיות מתים, שיהיו חיים". עכ"ל.

"וגם אל כל יודעי ספר אשר בכל דור ודור אבקש זאת מאיתם, יעשו עמי חסד של אמת וישתדלו לקרוא דברי בפה מלא וכו', ואם אזכה לחיות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ממי שאקבל ממנו טובה - אשתדל לשלם לו במיטבא ולבקש רחמים עליו, בני ועמי שמעוני והחינו ותחי נפשכם" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' שקלים פ"ב ה"ה).

"וכן אני עני ואביון אפול תחייתי בעשר חילות ואומר: רעי חנוני, וכל אשר כוחכם למעבד לי נייח נפשא עבדו, ואם אזכה לחיות בנועם ה', גם אני אשלם במיטבא" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' זוה"ק ח"א דף ריו ע"ב).

"וגם אחלה פני כל יודעי דת, שיקראו בספרי וידרשו מילי ברבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אולי יתעשת האלוקים לי ויזכני שיעשו דברי פירות ובכן נפשי תגיל בה". ואם אזכה לחיות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אשלם במיטבא לכל מאן דלימטי לי מיניה הגאה" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמת ספרו 'פלא יועץ').
"גם אודיעכם רבותי, כי רוח גדול עמו בקריאה בספר הזה ובמילוי האמור בו, והוא: שאדוני אבי זצוק"ל זיע"א, אומר בהקדמתו לספר בלשון הקודש, ומפציר כי יקראו דבריו וידרשו, למען יתנו פרי וימלאום, כי בזה ישנו תועלת וזכות לעולם הבא, והוא נותן מילתו באומרו כי המוצא בדברים תועלת, מחוייב יהיה הוא לשלם לו טובה, ולבטח תשלום הטובה הוא בכך שישא תפילה שיהיה חלקו טוב, "כל המתחייב ומבטיח - בעל חוב נעשה", ולבטח יהיה פועל חובו ואנא מדברו, ואל יקל בעיניכם הדבר שיהיה לאדם מליץ טוב בעולם הזה ובאחריו. ויובן כי אלה העוסקים בהפצת הספרים ועושים השתדלויות אחרות למען יקראו הספרים, מתייבים הינם עוד יותר את אדוני אבי זצוק"ל זיע"א. על כן, מתבקש כל אחד לסייע לעשות רצונו של צדיק כאשר תשיג ידו" (לשון בן רביה"ק זצ"ל בהקדמתו לספר 'פלא יועץ').

הפלא יועץ
רבינו אליעזר
בר יצחק פאפו
וצוקל
נלבע יח תשרי תקפ"ח

גדל מעלת שמירת העינים

"איה הקדשה הוא בעינים על הדרך" וגו' (בראשית לח, כא).

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך ראיה) וזה לשונו: "ראיה חמורה שמביאה לידי עבירה, שהעין רואה והלב חומד (ירושלמי פ"ק דברכות ה"ה), וכמה רעות רבות ועבירות חמורות באות על ידי העינים, אם מסתכל בעריות והלב חומד ובא לידי עבירה או לידי הרהורי עבירה - גדול עוונו, ואפילו אם לא בא לידי עבירה כלל ולא נסתכל בה אלא כדי להכירה - הראיה עצמה היא גופה עבירה ופוגמת בעיני נשמתו ובעיני עילאין וכו'.

ועל ידי הראייה אדם גוזל וחוסם וגונב והורג, וכמעט כל העבירות אין נעשות בלתי ראיית העינים, ואפילו ראייה שאין בה עבירה כלל, כגון ראיית הבלי העולם הזה - גוררת עבירה, שמפנה לבו לבטלה ומבלבלת מחשבתו, ואינו יכול לכיין דעתו ליראה ולאהבה את ה' ולדבקה בו ולכוין בתפלותיו וברכותיו כראוי בלי תערובת מחשבות זרות והרהורים רעים, אי מצד שטבע הוא באנוש ובלתי אפשר שיראה דבר או בריה איש או אשה מאדם עד בהמה עד כל נברא ולא יחשוב שום מחשבה עליו ברגע ראייתו, ולפעמים המחשבה מתערבת ונמשכת מדבר לדבר ומענין לענין עד שהאיש משתאה וחושב מהיכן באו לו המחשבות הללו, וחוזר לאחוריו להבין אחרית דבר מראשיתו, ובתוך כך הלשון שליח עושה שליחותו וגומר תפלתו וברכתו, ואין כל מאומה בידו, מי גרם לו תחילת המחשבה - הראיה.

וגם בהיות האדם פוגם עיני נשמתו - לא יוכל לראות במושכלות, ועוונותיו מבדילין בינו לבין אביו שבשמים, ואינו יכול לכיין דעתו וכו'.

וצריך האדם להתחזק ברוב עוז ותעצומות, להיות עוצם עיניו מראות ברע, ולא יסתכל בנשים ולא בחיה ועוף בשעה שנזקקין, ובכל ראיות זרות ואסורות, ואשרי מי שיוכל לקיים מה שהיו עושים הראשונים שלא להסתכל חוץ לד' אמות - עליו נאמר (איוב כב, כט) "ושח עינין יושע", כי בהיותו מסלק עיניו מהגשמיים - דבר זה יזכירהו לחשוב במושכלות וברוחניים, וליראה ולאהבה את ה' ולדבקה בו, וזהו כוונת אומרנו "כי כל עין לך תצפה". ועוד כתבו המקובלים, כי בעין יש בו שם הוי"ה, ובהיותו מסתכל בארץ - שהיא אדנות - נמצא מיחד, אבל אם מסתכל לחוץ למה שאינו צורך - נמצא מפריד. ועוד כתבו שהשומר הראות - שומר הזרע, והפוגם בו - פוגם בזרע בוודאי, כי הזרע מאור עיניו של אדם.

וכמו שלכל דבר טוב צריך חזק, על אחת כמה וכמה למשמרת העינים, שהם קלים המרוץ והפסדם גדול ורעתם ועונשם מרובה, והנהזה בהם בשומרם עקב רב. ואמרו במדרש (ילקוט שמעוני משלי רמז תכה), שמי ששומר עצמו ועוצם עיניו מראות ברע, אומר הקדוש ברוך הוא "הדין דידי" וכו'. עכ"ל. ועיין עוד שם באורך.

האבי עזרי
רבינו אלעזר מנחם
מן בר עזריאל שך
זצוקל
נלבע טו מרחשון תשס"ב

"וכן אני מבקש מכל אלו התלמידים היודעים שקיבלו תועלת ממני, הן בתורה והן ביראת ה' והן במידות, שיעשו חסד עמדי וילמדו בעד עילוי נשמתו, אפילו משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר, ויהיה זה שכרי, כי גם אני מסרתי את נפשי להצלחתכם בלימוד, ואם יהיה בידי לעשות ולהמליץ לטובתכם אעשה בלי נדר" (מצוואת רביה"ק זצ"ל).

האשמות – תרבות יון הרשעה:

הגאון רבינו יוסף חיים זצ"ל, ריש גלותא דבבל, נשא משלו ויאמר:

אדם אחד היה לו בביתו סולם, שהיו עולים בו אל הגג. יום אחד קרא האישי למשרתו, וציווהו לעקור את שלבי הסולם, כדי שלא יוכלו אנשים לעלות אל הגג. המשרת לרוב סכלותו עקר את השלבים מלמטה למעלה, דהיינו בעודו עומד על השלב השני, עקר את השלב האשון, ואז עלה על השלב השלישי, ועקר את השלב השני. ובסופו של דבר ניצב על הגג, ועקר בשמחה את השלב האחרון. אך אז ראה שאינו יכול לרדת, ויצעק זעקה גדולה ומרה. לשמע זעקותיו באו בני הבית אצלו, וכאשר ראו מה עשה, מילאו פיהם שחוק על סכלותו, והביאו סולם אחר והורידוהו מן הגג, והסבירו לו שהיה עליו לעקור השלבים מלמעלה למטה.

לא עברו ימים אחדים, ושוב ביקש בעל הבית מן המשרת לעקור סולם אחר. הפעם היה זה הסולם המוביל אל הבור, אשר מתחת לבית. הפעם לא התבלבל המשרת, ועשה כאשר הסבירו לו בפעם הקודמת, ועקר את השלבים מלמעלה למטה. והנה אחר שסיים לעקור את כל השלבים, גילה להפתעתו שאינו יכול לעלות למעלה, והחל צועק וזועק לעזרה. באו בני הבית אצלו, וימלאו פיהם שחוק על גודל טיפשותו, ויאמרו לו: אילו לא היינו צריכים אותך לשאר מלאכות, היינו משאירים אותך בבור.

התחיל המשרת בוכה, ויצעק אליהם: והלא אתם אמרתם לי שכך עוקרים את שלבי הסולם. ויענו ויאמרו לו: כל דבר לגופו של עניין, אנו אמרנו לך בסולם שעולים בו. לא כן בסולם שיוורדים בו, צריך לעקור השלבים מלמטה למעלה.

והנמשל, אומר רבינו הקדוש בעל "הבן איש חי": דרכם של צדיקים היא, לעלות ולהעפיל לגבהים רוחניים, ודואגים אך ורק למצבם הרוחני, ואילו בגשמיות מסתפקים במועט, ועליהם הכתוב אומר (תהלים, לד, יא): "דורשי ה' לא יחסרו כל טוב!" לא כן הרשעים, הופכים את הסדר, ודואגים תמיד למצבם הגשמי, ואילו בעניינים רוחניים - מסתפקים במועט, והמה משולים לאותו משרת סכל, שבמעשיו גרם לעצמו להשאר במקום שאינו יכול לזוז ממנו, כך גם הם גורמים לעצמם "להיקבר" בעומק הגשמיות, עד שכמעט ואינם יכולים להתנתק ממנה.

וזה היה רצונם של "מלכות יון הרשעה", להראות את יופי הגשמיות - "העולם הזה", ולקבור את נשמותיהם של עם ישראל בהבלי העולם הזה, וממילא "להשכיחם תורתך" - "ולהעבירם מחוקי רצונך". ועל זה נלחמו "בית חשמונאי". ועל זה צריכים להלחם בכל דור ודור.

(ע"פ אוצר המשלים פר' וישב)

האדם מיהלום שפסם קל מוריד מערפם לאן ערוך

ומדוע התורה מקפידה כל כך? כי הדבר דומה ליהלום שצריך לנקות אותו היטב, מחממים ומנקים בחומרים שונים, מחליקים וחוחכים ומלטשים אותו, כדי שיהיה מאיר ונוצץ, יהלום גדול ששווה אלפים ועשרות אלפים, אם יש בו כתם או שריטה דקה ביותר - כבר איבד את ערכו, מפני שזה פגם בעצמותו. והאדם אינו חשוב פחות מיהלום, האדם צריך להיות זך ומאיר ביותר, אם יש כתם ביהלום אפילו הוא מאיר הרבה - כבר לא יקחו אותו לכתר המלך, וכך תורת ה' תמימה, שלמות, ותורה שלמה - היינו אדם שלם, כי זה האדם, ואם אינו שלם חסר בו, וזה דווקא מפני חשיבותו של האדם, שהרי באבן פשוטה אין נוסף חסרון כאשר יש לכלוך וכתם, והיא נשארת באותו ערך, ואילו יהלום מאבד את הערך, ויתכן שבמקום עשרות אלפים הוא שווה מאות בלבד, זה ערך אחר לגמרי, וזהו האדם!

וביותר רואים ענין זה כאשר מתבוננים במכירת יוסף (בראשית לז), הרי זה נורא, מעשה זה היה כולו נקי בלי שום פניות ונגיעות הנראות לעינינו, כדמוכח ממה שמוכא ברש"י שהחרימו שלא לגלות ליעקב ושיתפו להקב"ה למנין, וגם יצחק ידע ולא גילה ליעקב מפני שהקב"ה אינו מגלה, וכשמדובר באנשים שמשתפים את הקב"ה האם יש לנו אפשרות לדבר עליהם? בוודאי הכל היה עם שלמות, נקי. אנשי העולם השטחי מביטים על המכירה באופן גס ומזלזל, כי הם כעוורים ואינם יודעים, אבל כשלומדים תורה רואים מה היה, וכי אפשר לדבר בזלזול על שבטי יה שחוקים בכסא הכבוד ועל החושן והאפוד שזה הכפרה של כלל ישראל!

והנה אף על פי שהמעשה היה נקי ושיתפו להקב"ה עמהם, נתבעו על כך, וכפי שיעקב אבינו אמר על מכירת יוסף (בראשית מט, ו-ז) "וברצונם עקרו שור, ארוור אפם כי עז ועברתם כי קשתה", ארוור אפם! אמנם הם רק בני ארם, אבל התורה מעמידה ומלמדת מהו האדם! השבטים בדרגתם, אם יש איזה חסרון זה פגם, בדרגה הזו הוא נחשב לפגם גדול.

(מחשבת מוסר ח"א עמ' מב)

שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

מאיר דהן | ברוך בן צור | מיכאל איתן בן שושנה | אליהו גורגוב | דוד אטיאס | אלישע אטיאס | דוד אביטל | עדי אביטל | ירוחם בן מרים פרץ | נדב תורגמן | שי תמם | אלחנן פנחסוב | יזהר שאול | שלמה שאול | יעקב אייזיקס | אלעד סופר | רונן חזי | דוד מגידש | יחזקאל נתנאל | דניאל נחמיאס | ניר בר | דני ודליה זית | ניתאי והילה קפלן | יונתן עמרן | יצחק גלצר | משפחת שושני | מזל נעמי בת נורית נורית - רפואה שלימה ובריאות איתנה | דוד בן מזל נעמי - רפואה שלימה ובריאות איתנה | יעקב אברהם בן מזל נעמי וחני חנינה בת דליה וכל יוצאי חלציהם - בריאות איתנה והצלחה בכל מעשי ידיהם ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם | מאיר יצחק שמעון בן מזל נעמי - ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו

העלון מוקדש לעילוי נשמת רבותינו הקדושים

האור החיים - רבינו חיים ב"ר משה בן עטר זצוק"ל, נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג
הבעל שם טוב - רבינו ישראל ב"ר אליעזר ושרה זצוק"ל, נלב"ע ו' סיון תק"ב
הזרע שמשון - רבינו שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצוק"ל, נלב"ע ו' אלול תקל"ט
הליקוטי מוהר"ן - רבינו נחמן ב"ר שמחה ופיגא זצוק"ל, נלב"ע י"ח תשרי תקע"א
הפלא יועץ - רבינו אליעזר ב"ר יצחק פאפו זצוק"ל, נלב"ע כ' תשרי תקפ"ח
האבי עזרי - רבינו אלעזר מנחם מן בר עזריאל שך זצוק"ל, נלב"ע ט"ז מרחשון תשס"ב
הזכר יעקב - רבינו יעקב ב"ר אברהם ורחל לוי זצוק"ל, נלב"ע י"א אלול תש"ל

לעילוי נשמת

מזן הראש"ל הגאון רבי **עובדיה יוסף ב"ר יעקב וגורגוב** זצ"ל | מזן הראש"ל הגאון רבי **מרדכי צמח בן מזל טוב** זצ"ל | מזן שה"ת הגאון רבי **שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב קנייבסקי** זצ"ל | הגאון רבי **יעקב חי בן מרגלית** זצ"ל | הגה"צ רבי **יעקב שמשון ב"ר משה יהושע לנדמן** זצ"ל | ר' **יחיאל מיכל בן מרים** - נלב"ע ל במרחשון תשע"ד | הגה"צ רבי **נסים פרוץ ב"ר מיימון וסוליקה** זצ"ל | הגאון רבי **אפרים ב"ר אברהם ברוך גרינבלט** זצ"ל - נלב"ע ב' שבט תשע"ד | **שלמה בן סלחה** ז"ל - נלב"ע י"ט אלול תשנ"ד | **חנינה בת חביבה** ע"ה - נלב"ע י"א אלול תשס"ז | **יוסף בן ורה** ז"ל - נלב"ע י"ז חשון תשמ"ז | **אמה בת שושנה** ע"ה - נלב"ע י"ט סיון תשנ"ב | **נוריה נורית בת עזיהו** ע"ה - נלב"ע ט"ז חשון תשס"ח | **אברהם בן שרה** ז"ל - נלב"ע ז' אדר א' תשע"א | **נתנאל בן שמחה** ז"ל | **עזיהו בת חלחה** ע"ה | **דוד יהודה בן מזל** ז"ל | **רחל בת מרים** ע"ה | **הרד בת רחל נעמי** ע"ה | **אברהם שלום בן ברוך בנדעט** ז"ל | **מאשה רבקה בת טובה** ע"ה | **חיים אליהו בן מרדכי** ז"ל

ניתן לתרום להוצאת הגליונות
"מליצי יושר", באמצעות PayBox
למספר 050-3280226
ולציין "עבור מליצי יושר"

© כל הזכויות שמורות. יו"ל ע"י מוסדות התורה "אביר יעקב" - בראשות מו"ר הרה"ג יעקב ראש שליט"א.

ניתן לקבל את הגליון במייל: melizei.yosher@gmail.com

ניתן להקדיש את הגליון: לע"ג, להצלחה, לפרנסה, לבריאות, לזיווג הגון, לזרע של קיימא, ולכל הישועות, והוא בדוק ומנוסה!

וכן אם יש יארצייט באותו שבוע - אפשר לשלוח את השמות בשבוע שלפניו, ונקדיש את הגליון לעילוי נשמתם.

לביורורים: ניתן ליצור קשר במייל - melizei.yosher@gmail.com או בטלפון: 052-7142437 בין השעות 13:00 - 15:00 בלבד